

VIJESTI

NAĐENA ZAMJENA ZA
BODY SCANNER

Kad je Njegovo Veličanstvo Body Scanner došlo u našu zemlju, dočekano je sa svim počastima, kako se i dolikuje tako uglednu gostu: o njemu su pisale novine, govorilo se na radiju i televiziji, a ljudi su na ulici to prepričavali s divljenjem. Kako i ne bi! Body Scanner najveće je dostignuće na području rentgenologije poslije otkrića rentgenskih zraka 1895. godine. Daje dijagnoze na brz, lak i za pacijenta bezbolan način. Može otkriti sve bolesti cijeloga tijela kao da čita dobro poznatu knjigu. Kako za malenu Hrvatsku da ne bude velika čast što je uspjela da i nju pohodi tako cijenjeni gost.

Da njegovo ime treba pohrvatiti, malo je tko pomišljao jer on je došao iz zemlje prestižnoga jezika. Zato se pisalo *body scanner*, a nekima ni to nije bilo dovoljno (pisati jednoga od najvećih prinčeva moderne tehnike malim početnim slovom!), treba ga počastiti najvećom počasti što je omogućuje naš slavni pravopis, a to je veliko početno slovo. Tako je u Večernjem listu od 25. veljače 1978. na 7. stranici pod naslovom *Body scanner* pisalo ovako:

»... da li je kupovina dva Body scannera u skladu s planom nabave medicinske opreme u Zagrebu i republici... i neće li dva Body scannera poremetiti planske proporcije zdravstvene potrošnje u Hrvatskoj u 1978. godini... Povijest nabavke Body scannera manje je više poznata. (...) Činjenica je, međutim, da je Zavod za radiologiju Kliničkog bolničkog centra u međuvremenu nabavio Scanner...« I tako u cijelom članku.

Bilo je to u doba uzbune, ne zbog imena, nego što se u Hrvatskoj pojavio i drugi Body scanner. Danas uzbuđenja više nema jer u Jugoslaviji ima već deset body scannera, kako o tome mirno piše Nedjeljna Dalmacija 17. svibnja

1981. Ona kaže da on ima i drugo ime, ali da je prvo općenito usvojeno. Kaže da se zove »CT-uređaj (computed tomography), odnosno popularni body scanner.«

Kako se Njegovo Veličanstvo ne bi ugodno osjećalo kad je postalo tako popularno zajedno sa svojom sve brojnijom braćom. I ne samo zbog toga! U Hrvatskoj je našlo dosta svojih zemljaka na privremenom ili stalnom radu. Na ulicama i zgradama vidjelo je mnogo engleskih natpisa: *room, kamp, camping, parking, Rent a car, self-service, market, supermarket, snek-bar, disko (-klub), strip-tiz, centar* (stare latinske škole preokrenute su u engleske centre), po zidovima nadobudna mladež piše PUNK, na tržnicama se prodaje *grape-fruit, grejpfрут, grape, grejp*, na trgovinama piše *non-stop* (što Njegovo Veličanstvo baš ne razumije jer su unatoč tome te trgovine često zatvorene), na prometnim znakovima piše STOP, a pred njima zaustavljaju automobili s oznakama PRESS, a TAXI je tako obično da nikome i ne pada na pamet da bi moglo biti drugačije pa u uredima Skupštine grada Zagreba već misle da se taksi piše sa x te su po gradu na stotine mjesta napisali TAXI, a Bakačevu ulicu i Pod zidom proglasili jednosmjernima »OSIM ZA TAXI«.

A kako su tek anglizmima natrpani mass-mediji, kako mnogi Hrvati zovu javna glasila!

U novinama je Ono vidjelo *bedž, best-seller, come-back, desk, džet-set, hobi, kambek, make-up, party, poster, rock, singl(ica), spot, streaking, summit...*, na radiju i televiziji čulo *speaker* kako govori *boks-meč, fifti-fifti, haj-lajf, hepi-end, hit, intervju, longplej(ka), tajm-aut, tinejdžer, vestern...* i stotine drugih engleskih riječi.

Neke su se od njih već tako udomačile da su preuzele govorne navike i odjeću nekad slavnoga hrvatskoga jezika i pra-

govora i Njegovo Veličanstvo nije odmah prepoznalo svoje sunarodnjake, ali kad je sričući pročitalo i kad mu se uho malo naviklo, obradovalo se što ih ima tako mnogo, premda mu se nije svidjela ta prilagodljivost hrvatskom jeziku kad je on tako kolonijalno prilagodljiv engleskom.

Da glavne hrvatske novine Vjesnik nisu dobile ime još u Narodnooslobodilačkoj borbi, danas bi sigurno imale engleski naziv jer časopisi koji su se kasnije pojavili u istoimenoj izdavačkoj kući dobivaju engleska imena: *Start, Weekend, Studio, Kviz, Strip magazin...*, a u toj kući rade *Vjesnikova Press Agencija* i *Agencija za marketing*. Da otkloni sumnju u svoje englesko podrijetlo, Studio je godinama imao stalnu rubriku s pravim pravcatim engleskim nazivom FLASH, a sad je uveo POP koja sa starom HiFi postiskuje domaću glazbu, pardon, HiFi znači, ako niste znali, *high fidelity*, visoka vjernost engleskom jeziku, a ima i TOP (ali kao što prvo nije pop, ni ovo drugo nije top, jer za Studio ne vrijedi ona narodna: popu pop, a topu top!), od američkoga Gallup napravio »*Studijev' galup*« (da ostane isti kalup). I nije nikakvo čudo što je Njegovo Veličanstvo povjerovalo glasini koja se šuška Zagrebom da bi uskoro i Večernji list mogao promijeniti ime u *Evening Paper* ili *Ivning Pejpa* ali se ipak svemu tome veoma začudilo. Engleski je jezik veoma širokogrudan prema tuđicama, jer mu ne prijete opasnost da njima bude preplavljen kao jezicima malih naroda, ali Timesu ili New York Timesu ne pada ni na kraj pameti da počne izdavati časopise s naslovima *Polazišta, Početak, Trgnuće, Trzaj, Premuće, Debela nedjelja, Krajtjednik, Krajtjednica, Odmornica, Snimaonica, Pitanja, Ispit, Ispitnik* i slično.

Čudni su ti Hrvati! Četiri stotine godina živjeli su pod snažnim pritiskom njemačkoga jezika i za tih četiri stotine godina nisu u svom književnom jeziku zaposlili više od dvadesetak njemačkih riječi, tek jednu u dvadeset godina, a u

posljednjih trideset godina što žive pod prevlašću engleskoga jezika svake godine zapošljavaju u svom jeziku preko trideset engleskih riječi, ubrzanje za 600 posto, i sada ih je zaposleno preko 900. Evidenciju vodi prof. dr. Rudolf Filipović, šef ureda za zapošljavanje engleskih riječi u europskim jezicima, ali on ne izlazi s kartama van. Vjerojatno zato što nikako da uhvati točan broj za hrvatski jer se svaki dan zapošljavaju nove, legalno i na crno. Ugledni časopis Elektrotehnika u 2. broju 1981. godine samo na 171. strani zapošljava trinaest engleskih riječi: *start, stop, reset, link, softver, softverski, skaniranje, read-write, kompjuter, editor-program, fajl diska, asembliranje, Object Code*, da se i ne spominju neke čudne kratice kao JCC, PTP, MAC, FTC, AFL, ADR, PDP, što nestručnjaci ne razumiju, ali sigurno i među njima ima engleskih kratica.

Sa zapošljavanjem sve novih i novih engleskih riječi može se očekivati potpuna prevlast engleskoga jezika jer će hrvatske riječi ostati bez posla, bez sredstava za život, a to znači da su osuđene na propast, a s njima će nestati i hrvatski jezik. Može se čak i predvidjeti kad će se to dogoditi. Za običan razgovor sasvim je dovoljna tisuća-dvije riječi pa se sa sigurnošću može reći da je kraj hrvatskoga jezika kad se zaposli 15000 engleskih riječi. Po stopi od 30 riječi na godinu to će se dogoditi za 500 godina. Dugo je doduše do tada, bit će to tek daleke 2481. godine, ali to je za hrvatski jezik mračna perspektiva, a za engleski svijetla. A u politici nije toliko važno sadašnje stanje koliko svijetla budućnost. Zato se sugrađani i potomci Body Scannera osjećaju ugodno: osvajaju hrvatski prostor, a u budućnosti će potpuno oviadati njime.

Samo tu ima jedan kondicional. Tako bi bilo da nije nekoliko buntovnih lingvista koji misle svojom glavom i stalno se rote protiv prevlasti. U svojim glavama snuju o prevratu, oko sebe okupljaju svoje istomišljenike i nastoje da toj svijetloj perspektivi zakrenu prekidućem. Razmišljaju kako da se engleske

nasrtljivice odagnaju, kako da tom poletnom Body Scanneru podrežu krila, kako da ga zamijene domaćom poslenicom. Padale su im na um svakakve riječi, pa i *pretražnik*, *tjelesni pretražnik*. I sad zamislite što se dogodilo. Našao se jedan njihov istomišljenik, nelingvist, čovjek koji također misli svojom, a ne engleskom glavom, neki S. Vuk-Pavlović, i to ne bilo tko, nego glavom glavni urednik poznatoga časopisa Priroda, mislio on o istom prekidaču i smislio da bi se *scanner* mogao jednostavno zvati *pretražnik*, i to objavio u 6. broju LXIX. godišta spomenutoga časopisa. Svoj članak završava ovim riječima:

Predlažemo stoga da se tuđice »skenerati«, »skener« i »skening« zamijene riječima »pretraživati«, »pretražnik« i »pretražni«. Ove riječi nisu prijevod riječi scan i izvedenica, već zamjena jednog pojma bliskim mu drugim pojmom.

Pojmovi poput »spektralni pretražnik«, »pretražni elektronski mikroskop (scanning electron microscope), »pretražnik tijela« (body scanner) lako se mogu udomaćiti bez gubitka značajnog dijela sadržaja pojma scan i izvedenica.

Kad je to Njegovo Veličanstvo Body Scanner pročitalo, zadrhtaše mu tanke noge, uzbudi se njegovo skenersko srce, uzburka njegova plava engleska krv i nabijeno visokim naponom zaprijeti:

»Zar će jedan S. Vuk-Pavlović meni da prekrati život!? E neće! Ima još plemenitih Hrvata koji će i dalje njegovati lijepe engleske riječi, jer hrvatski je pu rizam mrtav, a Hrvati nisu tako zatućani kao Francuzi koji su zakonski za branili upotrebu engleskih riječi. Doviđenja dakle u sretnoj 2481. godini!«

Stjepan Babić

GODIŠNJA SKUPŠTINA HFD

Godišnja skupština Hrvatskoga filološkog društva održana je 21. ožujka o. g. u Velikoj čitaonici Nacionalne i sveučilišne biblioteke (NSB) u Zagrebu. Is-

toga dana, a nakon održane godišnje skupštine, proslavljena je svečano i trideseta obljetnica našega Društva.

Nakon izbora radnog predsjedništva potpredsjednik Stjepko Težak održao je predavanje *Hrvatska filologija 1979. i 1980.* To je prikaz zbivanja u hrvatskoj filološkoj znanosti, a ujedno i kratak osvrt na izdanja i publikacije koje su izašle u 1979. i 1980. godini. Posebice je istaknut uspjeti skup o djelu Tina Ujevića, a u okviru manifestacijâ Dani Tina Ujevića koje je organiziralo naše Društvo zajedno s Centrom za kulturu i informacije Zagreba.

Nakon referata Stjepka Težaka predsjednica Hrvatskoga filološkog društva Anica Nazor podnijela je izvještaj o radu od prošle godišnje skupštine (održane 15. 12. 1979. godine). Prikazala je rad Izvršnog odbora Predsjedništva koji je upravljao radom Društva, a zatim je prikazan rad sekcija Društva, jednako onih koje su se već uhodale u svom radu, tako i novoosnovane sekcije za orijentalistiku. S radošću je konstatirano da je u Zadru osnovan Aktiv Hrvatskoga filološkog društva. Prikazan je, zatim, rad uredništava časopisâ koje naše Društvo izdaje; istaknut je uspjeh uredništva *Umjetnosti riječi* koje je velikim zalaganjem uspjele izdati zaostale brojeve. Poseban je i značajan uspjeh Društva oživljavanje javnih predavanja, koje je Društvo organiziralo u suradnji s Književnim petkom i Gradskom knjižnicom. U godini 1980. u izdanju Znanstvene biblioteke izašle su četiri knjige: M. Čunčić, *Stilematike Kolarove proze* (8), D. Ugrešić, *Nova ruska proza* (9), D. Fališevac, *Hrvatska srednjovjekovna književnost* (10), E. Barić, *Imeničke složenice neprefiksalne i nesufiksalne tvorbe* (11). Iako je uredništvo Biblioteke dobilo više puta obećanje da će i *Spomenica HFD* (12) izaći tokom 1980. godine, i to u povodu proslave tridesete obljetnice Društva, ipak knjiga nije izašla, iako su zaista otisnuti prvi arci, koji su se čak našli na izložbi naših izdanja.* Knjige Znanstvene biblioteke HFD